

USEIN KYSYTTYÄ – KYSYMYSTEN VASTAUKSET

Sisällysluettelo

1. Yleiset kysymykset	4
1.1. Mikä työeläkeote on?	4
1.2. Kuka saa työeläkeotteen?	4
1.3. Miksi en ole saanut työeläkeotetta?	4
1.4. Miten eläkkeeni määräytyy, kun olen ollut työssä kunnalla, valtiolla ja yksityisellä työnantajalla?	4
1.5. Mikä yhtiö lähettää minulle työeläkeotteen?	4
1.6. Onko työeläkeotteella tietoja ulkomailla työskentelystä?	5
1.7. Onko työeläkeotteella tietoja yksityisestä eläkevakuutuksesta?	5
1.8. Onko sillä merkitystä eläkkeeni suuruuteen, mikä eläkelaitos maksaa eläkkeeni?	5
1.9. Työeläkeotteella on työskentelytietoni vuoden 2008 loppuun saakka. Missä tämän vuoden tietoni ovat? Saanko ne jostain selville?	5
1.10. Mitä elinaikakerroin tarkoittaa? Miten se lasketaan?	5
1.11. Mitä teen, kun otteellani on virheitä tai sieltä puuttuu työsuhteita?	5
1.12. Mitä tarkoitetaan kokonaiseläketurvalla?	6
1.13. Miten eläkettä haetaan?	6
2. Työssä olo	6
2.1. Yksityisen sektorin työsuhteet	6
2.1.1. Olen edelleen saman työnantajan palveluksessa, miksi työsuhteeni on työeläkeotteessa päätetty vuoden 2004 loppuun?	6
2.1.2. Onko työeläkeotteessa eläkearvio?	6
2.1.3. Miten tuleva vanhuuseläkkeeni on arvioitu?	6
2.1.4. Miten eläke karttuu?	7
2.1.5. Miten eläkepalkka lasketaan?	7
2.1.6. Mikä on työeläkelisä?	7
2.2. Vanhat TaEL ja LEL -eläkelait	7
2.2.1. Mitkä työt kuuluivat TaEL-eläkelain piiriin ja mistä alkaen?	7
2.2.2. Mitkä työt vakuutettiin LEL:n mukaan?	8
2.2.3. Ketkä jäivät LEL-vakuutuksen ulkopuolelle?	8
2.2.4. Mikä on vakuuttamisen ikäraja?	8
2.2.5. Onko LEL- ja TaEL-vanhuuseläkkeessä ollut alempi eläkeikä?	8
2.2.6. Miksi kaikki LEL- ja TaEL-ansiot eivät näy työnantajittain eriteltynä?	8
2.2.7. Miksi LEL- ja TaEL-ansiot eivät näy oikealla kuukaudella?	8
2.3. Yrittäjät	9
2.3.1. Saavatko yrittäjät työeläkeotteen?	9
2.3.2. Näkykö otteella YEL-työtulon muuttamisen vaikutus eläkkeen suuruuteen?	9
2.3.3. Näkykö otteella, onko minulla oikeus yrittäjän osa-aikaeläkkeeseen?	9
2.4. Maatalousyrittäjät	9
2.4.1. Saavatko maatalousyrittäjät työeläkeotteen?	9
2.4.2. Saavatko maatalousyrittäjän puoliso ja lapset otteen?	9
2.4.3. Saako luopumistuesta tietoa otteesta?	9
2.4.4. Näkykö otteella MATA-tapaturmavakuutus?	9
2.5. Merimiehet	9
2.5.1. Milloin eläkettä alkaa karttua Merimieseläkelain mukaan?	9
2.5.2. Minä olen ollut, monen eri varustamon palveluksessa ennen vuotta 1991, kuitenkin kohdassa meripalvelu ennen vuotta 1991 on ainoastaan yksi työsuhde?	10
2.5.3. Miten merimieseläkelain mukainen eläkkeeni määräytyy?	10
2.5.4. Rekisteriotteella minulla on otsikko: Alle 15 päivän kestäneet MEL-työsuhteet, mitä tämä tarkoittaa?	10

2.5.5.	Minä olen edelleen samalla varustamon palveluksessa, miksi työsuhde on työeläkeotteessa päätetty vuoden 2004 loppuun?	10
2.5.6.	Onko minun palkasta pidätetyllä MEL- eläkevakuutusmaksulla vaikutus eläkkeenmäärään?	10
2.5.7.	Mikä ero on yleisessä ja ansaitussa eläkeissä?	10
2.5.8.	Miten ansaittu eläkeikä lasketaan?	11
2.5.9.	Miten eläkkeeni karttuu?	11
2.5.10.	Milloin käytetään erityisiä karttumisprosentteja ja yleisiä karttumisprosentteja?	12
2.6.	Lisäeläke	12
2.6.1.	Mitä lisäeläketurvalla tarkoitetaan?	12
2.6.2.	Mistä tiedän, onko minulla lisäeläke?	12
2.6.3.	Mistä eläkevakuuttajasta saan lisäeläkkeeni?	12
2.6.4.	Mistä saan tietää lisäeläkkeeni määrän?	12
2.6.5.	Minkä ikäisenä saan lisäeläkkeen?	12
2.6.6.	Miten lisäeläkkeen eläkepalkka lasketaan?	13
2.6.7.	Miksi minulla ei ole oikeutta lisäeläkkeeseen? Mihin se perustuu?	13
2.6.8.	Vähentääkö lisäeläke TyEL-eläkettäni?	13
2.6.9.	Vähentääkö TyEL-eläke lisäeläkettäni?	13
2.6.10.	Voinko jatkaa työssä yli alennetun eläkeiän?	13
2.6.11.	Kannattaako minun olla töissä yli eläkeiän, kun TyEL-eläke vähentää lisäeläkettä?	13
2.6.12.	Saanko lisäeläkkeen jo 63-vuotiaana, vaikka jään eläkkeelle 65-vuotiaana?	14
2.6.13.	Saanko lisäeläkkeen, jos vaihdan työnantajaa?	14
2.6.14.	Pitääkö minun hakea erikseen lisäeläkettä?	14
2.6.15.	Onko lisäeläke muutakin kuin vanhuuseläke?	14
2.7.	Julkinen sektori	14
2.7.1.	Työeläkeotteesta puuttuu kunnalta ansaittu eläke. Mitä tehdä?	14
2.7.2.	Työeläkeotteesta puuttuu valtiolta ansaittu eläke. Mitä tehdä?	14
2.7.3.	Mistä saan julkisen sektorin työsuhdetiedot?	15
2.7.4.	Työhistoriastani näkyy otteella tiedot vasta 90-luvun puolivälistä alkaen. Olen ollut töissä koko ajan samassa valtion yhtiössä. Missä ovat loput tiedot?	15
2.7.5.	Miksi työeläkeotteella ei näy julkisella puolella tekemäni työn tiedot?	15
3.	Palkattomat jaksot	15
3.1.	Opiskelusta saa kuulemma eläkettä? Olen valmistunut keväällä 2003. Miksi siitä karttunut eläke ei näy otteessa?	15
3.2.	Olin hoitovapaalla, miksi työsuhteeni on työeläkeotteessa katkaistu?	16
3.3.	Miten muut palkattomat jaksot näkyvät työeläkeotteella?	16
3.4.	Eläkkeen karttuminen eri sosiaalietuuksista?	16
4.	Eläkkeellä olo	16
4.1.	Karttuuko minulle lisää eläkettä, jos teen töitä eläkkeen rinnalla?	16
4.2.	Tuleeko eläke puhtaana käteen?	16
4.3.	Mitkä ovat ansaintarajat eri eläkkeissä?	17

1. Yleiset kysymykset

1.1. Mikä työeläkeote on?

Työeläkeote on luettelo työskentelystäsi sellaisessa yksityisen sektorin ansiotyössä, joka on vakuutettu ja josta on karttunut työeläkettä. Siitä työskentelystä, josta ei ole karttunut eläkettä, kerrotaan laissa oleva syy, miksi ei ole.

Otteella näkyvät yrittäjätoiminta, työnantajien nimet, työskentelyajat ja ansiot sekä vuoden 2008 loppuun mennessä karttunut eläke. Lisäksi siinä näkyy eräiden sosiaalivakuutusetuksien, esim. opiskelun ja palkattomien jaksojen perusteella karttunut eläke. Julkisen alan (valtio, kunta, kirkko) työskentelystä otteella on vain maininta ja eläkelaitoksen yhteystieto.

Ote lähetetään sinulle tietojen tarkistamista ja mahdollisten puutteellisten ja virheellisten työsuhtetietojen korjaamista varten. On tärkeää, että työskentelytietosi ovat kunnossa, kun aikanaan jäät eläkkeelle. Tällöin ei tarvitse selvittää ehkä monien vuosien ja vuosikymmenien takaisia tietojasi ja eläkehakemuksesi voidaan käsitellä nopeasti. Vanhojen puuttuvien työskentelytietojen riskinä voi myös olla, että niitä ei kyetä enää selvittämään, eikä niistä voida laskea eläkettä.

1.2. Kuka saa työeläkeotteen?

Työeläkeotteen saa jokainen Suomessa asuva 18–67-vuotias, joka on tai on joskus ollut yksityisalan työntekijä ja yrittäjä. Eläkkeellä olevista vain osa-aikaeläkeläiset saavat työeläkeotteen. Otteita lähetetään kaikkiaan noin 3 miljoonaa.

1.3. Miksi en ole saanut työeläkeotetta?

Tähän voi olla useita syitä:

- Työeläkeotteet postitetaan huhti-lokakuun aikana, joten ote ei ole vielä ehtinyt tulla.
- Otteet postitetaan väestörekisterissä olevaan osoitteeseesi. Ovatko osoitetietosi kunnossa?
- Sinulle ei lähetetä otetta, jos olet ollut työssä vain julkisen alan työnantajalla (valtio, kunta, kirkko) etkä ole tehnyt työtä yksityisellä työnantajalla, itsenäisenä yrittäjänä etkä maatalousyrittäjänä.
- Jos asut ulkomailla, sinulle ei lähetetä otetta. Otteet postitetaan vain Suomessa asuville.
- Jos olet jo eläkkeellä sairauden, työttömyyden tai ikäsi perusteella, et saa otetta. Jos olet osa-aikaeläkkeellä, saat otteen.

1.4. Miten eläkkeeni määräytyy, kun olen ollut työssä kunnalla, valtiolla ja yksityisellä työnantajalla?

Kaikkien työeläkelakien mukaan eläke perustuu työansioihin ja työvuosiin. Laskentasaännöissä on nyt ja on aikaisemminkin ollut eroja eri eläkelakien välillä. Niistä saat tarkempia tietoja omalta eläkelaitokseltasi ja verkkopalvelusta www.tyoelake.fi.

Kaikki eri työansioistasi karttuneet eläkkeet lasketaan yhteen ja eläkkeenä myönnetään tämä yhteismäärä. Viimeisen ansiotyön vakuuttanut eläkeyhtiö tai eläkelaitos myöntää ja maksaa yleensä koko työeläkkeen.

1.5. Mikä yhtiö lähettää minulle työeläkeotteen?

Otteen lähettää se eläkevakuuttaja (eläkeyhtiö, eläkekassa, eläkesäätiö, Maatalousyrittäjien eläkelaitos tai Merimieseläkekassa), jossa ansiotyösi oli vakuutettuna vuoden 2008 lopussa.

Jos olet nyt kunnan, valtion tai kirkon palveluksessa, mutta olet aikaisemmin ollut yksityisen työnantajan palveluksessa tai itsenäinen yrittäjä, otteen lähettää se eläkevakuuttaja, joka on vakuuttanut viimeisen yksityisen alan ansiotyösi.

1.6. Onko työeläkeotteella tietoja ulkomailla työskentelystä?

Otteella voi näkyä Ruotsissa työskentelystä vakuutusnumero, jonka avulla voi selvittää siellä karttuneen eläkkeen. Muualla ulkomailla ansaituista eläkkeistä ei ole tietoja. Ulkomaan eläketurvasta saat lisätietoja Eläketurvakeskuksesta.

1.7. Onko työeläkeotteella tietoja yksityisestä eläkevakuutuksesta?

Työeläkeotteella näkyy lakisääteinen työeläkevakuutus eli se, joka karttuu työn tekemisestä ja jonka työnantaja tilittää puolestasi työeläkeyhtiölle. Mahdolliset itse otetut, omakustanteiset ja vapaaehtoiset eläkevakuutukset ovat kunkin yksilön ja yksityisen henkivakuutusyhtiön välisiä ratkaisuja, joista lakisääteinen työeläkevakuuttajasi ei edes ole tietoinen.

1.8. Onko sillä merkitystä eläkkeeni suuruuteen, mikä eläkelaitos maksaa eläkkeeni?

Eläkkeen suuruus määräytyy eläkelakien mukaan. Maatalousyrittäjillä (MYEL), merimiestyössä olevilla (MEL), valtiolla (VaEL ja kunnalla (KuEL) ja kirkolla (KiEL) on omat eläkelaitoksensa ja omat eläkelakinsa, jotka poikkeavat jonkin verran yrittäjien (YEL) ja muiden yksityisalojen työntekijöiden eläkelaista (TyEL). Kaikki TyEL- ja YEL-vakuutuksia hoitavat eläkelaitokset noudattavat samaa lakia, eikä eläkkeen määrä riipu eläkkeen maksajasta.

1.9. Työeläkeotteella on työskentelytietoni vuoden 2008 loppuun saakka. Missä tämän vuoden tietoni ovat? Saanko ne jostain selville?

Eläkeotteen tiedot ovat vain edellisen kalenterivuoden loppuun saakka. Kuluvan vuoden tiedot tulevat rekistereihin sitten, kun eläkevakuuttajat ovat saaneet ne työnantajilta ja käsitellyiksi. Koska otteet lähetetään vuosittain, voit ensi vuonna tarkistaa tämän vuoden tietosi.

Jos nyt jäisit eläkkeelle, työskentelytietosi selvitetään eläkepäätöstä varten tietenkin työnantajaltasi heti.

1.10. Mitä elinaikakerroin tarkoittaa? Miten se lasketaan?

Jos suomalaisten elinaika pitenee jatkossa niin kuin viime vuosikymmeninä, eläkekustannukset nousevat merkittävästi. Tätä nousua hillitään elinaikakertoimella, joka pienentää alkavaa vanhuuseläkettä. Toisaalta eläkejärjestelmässä on tavoitteena, että jatkossa eläkkeelle siirrytään myöhemmin kuin nykyisin. Tällöin voi elinaikakertoimesta huolimatta saada entisen tasoisen tai jopa paremman eläkkeen.

Vuodesta 2009 alkaen jokaiselle ikäluokalle lasketaan 62 ikävuoden täyttämivuonna elinaikakerroin, jolla tarkistetaan ko. ikäluokan vanhuuseläkkeet.

Vuonna 2009 lasketaan ensimmäinen kerroin vuonna 1947 syntyneille. Pohjana ovat vuosien 2003–2007 kuolevuustilastot ja kerroin on 1. Tähän lukuun suhteutetaan vuoden 2010 ja muiden myöhempien vuosien kertoimet. Vuonna 1948 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, joiden eläkkeitä elinaikakerroin vähentää.

Alkuvuosina eläkkeiden pienennys tulee olemaan vähäinen. Vuosien 2030–2040 paikkeilla alkavia eläkkeitä elinaikakerroin pienentää arvion mukaan noin 10 prosenttia, minkä voi korvata 1-1,5 vuoden lisätyöskentelyllä.

1.11. Mitä teen, kun otteellani on virheitä tai sieltä puuttuu työsuhteita?

Jos tiedoissasi on korjattavaa, ilmoita asiasta otteen lähettäneelle eläkelaitokselle. Erityisesti vanhimmat tiedot kannattaa tarkastaa mahdollisimman pian. Eläkelaitos selvittää pyynnöstäsi vuoden 1998 jälkeen olleet työsuhteesi. Näiden tietojen korjaaminen nopeutuu, jos liität selvityspyyntösi työtodistuksen ja palkkatodistuksen.

Vuodelta 1998 ja sitä edeltävältä ajalta puuttuvia tietoja korjataan vain, jos toimitat selvityspyyntösi mukana työtodistuksen, palkkatodistuksen tai vastaavat kirjalliset tiedot. Lähetä selvityspyyntösi omaan eläkelaitokseesi.

Koska työeläkeote lähetetään kaikille yksityisellä alalla työskennelleille, neuvontapalvelumme saattavat ruuhkautua hetkellisesti. Otamme yhteyttä, kun selvityspyyntösi etenee käsittelyvaiheeseen.

1.12. Mitä tarkoitetaan kokonaiseläketurvalla?

Suomalaisen kokonaiseläketurva koostuu työeläkkeestä ja kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävä on turvata eläkeaikana se kulutustaso, joka on saavutettu työvuosien aikana. Työeläkkeen määrä riippuu ansioista ja työvuosien määrästä.

Kansaneläke turvaa vähimmäistoimentulon niille, joiden työeläke jää vuoden 2009 tasossa alle 1207,38 euroa (yksinasuva), 1075,30 euroa (puolisot). Kansaneläkettä maksetaan kuten työeläkettäkin vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman perusteella. Työ- ja kansaneläkkeen saantiehdoissa on jonkin verran eroja. Lisätietoa kansaneläkkeestä saa Kelasta.

1.13. Miten eläkettä haetaan?

Kaikkia työeläkkeitä täytyy hakea siltä eläkelaitokselta, jossa viimeisen työsuhteen tai yrittäjätoiminnan eläketurva on järjestetty. Hakemuslomakkeita saa kaikista eläkelaitoksista, vakuutusyhtiöiden konttoreista, Eläketurvakeskuksesta ja Kelasta ja niiden internetsivuilla. Vanhuuseläkettä voi myös hakea suoraan helppokäyttöisessä verkkopalvelussa, joka on kaikkien eläkeyhtiöiden, tyoelake.fi:n ja Kelan sivuilla.

Jokaista eläkettä varten on oma lomakkeensa. Yksi eläkehakemus riittää kaikkia samanaikaisesti alkavia eläkkeitä varten. Eläkkeen hakemisesta ja mahdollisesti tarvittavista liitteistä saa lisätietoja eläkelaitoksilta, niiden verkkosivuilta sekä www.tyoelake.fi-sivuilta.

Koko myönnettävästä työeläkkeestä saa yleensä yhden päätöksen, jonka antaa viimeisen työsuhteen vakuuttanut eläkelaitos. Se myös maksaa koko työeläkkeen. Kela antaa erillisen päätöksen kansaneläkkeestä.

2. Työssä olo

2.1. Yksityisen sektorin työsuhteet

2.1.1. Olen edelleen saman työnantajan palveluksessa, miksi työsuhteeni on työeläkeotteessa päätetty vuoden 2004 loppuun?

Työeläkeotteessa tiedot on jaoteltu vuotta 2005 edeltävälle ja sitä seuraavalle ajalle. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2005 alusta eläkkeen laskentasäännöt muuttuivat. Karttunut eläke lasketaan erikseen jokaiselta vuodelta vuosiansioiden perusteella, eikä enää työsuhteittain.

Laskentamuutoksen vuoksi kaikki ennen vuotta 2005 alkaneet ja sen jälkeen jatkuneet työsuhteet on päätetty laskentaa varten vuoden 2004 lopussa ja niistä siihen mennessä karttunut eläke on laskettu vanhoin säännöksiin.

2.1.2. Onko työeläkeotteessa eläkearvio?

Työeläkeotteessa on viime vuoden loppuun mennessä karttunut eläke. Otteen saatekirjeessä on yleensä mukana arvio vanhuuseläkkeestäsi 63-, 65- ja 68-vuotiaana, jos olet yli 50-vuotias. Sähköisen työeläkeotteen mukana kaikenikäiset saavat arvion sekä vanhuus- että työkyvyttömyyseläkkeestään.

2.1.3. Miten tuleva vanhuuseläkkeeni on arvioitu?

Työeläkeotteen saatekirjeessä on mukana arvio vanhuuseläkkeestäsi 63-, 65- ja 68-vuotiaana. Laskennassa on käytetty viimeisen kalenterivuoden ansioita. Arviot perustuvat siihen, että ansiotasosi säilyy ennallaan eläkkeelle siirtymiseen asti.

Vanhuuseläkkeelle voi nykyisen lainsäädännön mukaan siirtyä oman valinnan mukaan 63–68-vuotiaana.

2.1.4. Miten eläke karttuu?

Vuodesta 2005 alkaen

Eläke karttuu työstä 18–68-vuotiaana. Eläke lasketaan vuosityöansioista iän mukaisilla prosenteilla.

Eläkettä karttuu vuosityöansioista seuraavilla karttumaprosenteilla:

- 18–52-vuotiaana 1,5 %
- 53–62-vuotiaana 1,9 %
- 63–68-vuotiaana 4,5 %

Myös erilaisista palkattomista jaksoista, kuten sairausloman, työttömyyden ja äitiysvapaan ajalta karttuu eläkettä 1,5 % vuodessa. Silloin laskennassa käytetään työansioon perustuvaa sosiaalietuutta.

Ennen vuotta 2005

Eläkettä karttui 23–65-vuotiaalle. Eläke laskettiin erikseen jokaisesta työsuhteesta ja yrittäjätoiminnasta. Työssäoloajalta eläkettä karttui 1,5 % vuotta kohti kunkin työsuhteen eläkepalkasta tai yrittäjän eläketyötulosta. Eläkepalkka oli useamman vuoden ansioista laskettu keskiarvo. Yrittäjän eläketyötuloon vaikuttivat kaikki YEL-vakuutuksessa vahvistetut YEL-työtulot voimassaoloaikansa suhteessa. Karttuminen nousi 2,5 %:iin sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä tai yrittäjä täytti 60 vuotta.

2.1.5. Miten eläkepalkka lasketaan?

Eläkepalkka on työsuhteen usean vuoden ansioista laskettu keskimääräinen ansio. Eläkepalkkaa on käytetty eläkkeen laskennassa vuoden 2004 loppuun asti.

Eläkepalkka lasketaan työsuhteen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 kalenterivuoden indeksillä tarkistettujen ansioiden pohjalta. Työsuhteen päättymisvuoden ansio otetaan huomioon, jos työsuhde on jatkunut enintään 3 kalenterivuotena tai se on jatkunut koko päättymisvuoden.

Kun eläkkeen laskentatapa muuttui vuoden 2005 alussa, työsuhdekohtaisesta eläkkeen laskennasta luovuttiin. Samalla eläkepalkkaa lakattiin käyttämästä ja eläkkeeseen alkoivat vaikuttaa jokaisen vuoden vuosiansiot. Jatkuvat työsuhteet katkaistiin teknisesti vuoden 2004 loppuun. Eläkepalkka laskettiin vuosien 1995–2004 ansioista. Jos työsuhde oli jatkunut lyhyemmän ajan kuin 10 kalenterivuoden aikana, eläkepalkka laskettiin näiden vuosien ansioista.

Ennen vuotta 1996 päättyneissä työsuhteissa eläkepalkan laskentaan vaikuttivat enintään työsuhteen neljän viimeisen kalenterivuoden ansiot.

Ennen eläkkeen laskentaa vuosiansioista vähennetään palkansaajan työeläkemaksua vastaava osuus. Vähennys on tehty vuodesta 1996 lähtien ja sen määrä on vaihdellut vuosittain.

2.1.6. Mikä on työeläkelisä?

Työeläkelisää on voinut ansaita vuoden 2004 loppuun asti. Sitä kartuttivat ansioon suhteutetut etuudet työttömyys-, aikuiskoulutus- tai kuntoutuspäiviltä. Työeläkelisä korvaa sitä, että näiltä ajoilta ei työeläkettä kartu.

Vuodesta 2005 lähtien eläkettä karttuu myös palkattomilta ajoilta, joten työeläkelisää ei enää kartu.

2.2. Vanhat TaEL ja LEL -eläkelait

2.2.1. Mitkä työt kuuluivat TaEL-eläkelain piiriin ja mistä alkaen?

Alun perin taiteilijoita ja toimittajia vakuuttava TaEL eläkelaki tuli voimaan vuoden 1986 alusta. TaEL:n mukaan vakuutettiin ne taiteilija-ammattit, joissa työsuhde oli tarkoitettu kestävänsä alle vuoden. Työssä piti olla myös riittävässä määrin luovan taiteellisen tai esityksellisen työn osuutta.

Vuoden 1998 alusta TaEL uudistettiin koskemaan taiteilija-ammatteihin kuuluvien lisäksi myös yksityisalojen lyhyitä työsuhteita ns. pätkätöitä.

Yksityisalojen lyhyistä työsuhteista eli pätkätöistä vakuutettiin alle kuukauden kestäneiksi todetut työsuhteet palkan määrästä riippumatta (paitsi LEL-alojen työt) sekä vähintään kuukauden kestäneet työsuhteet, joissa palkka jäi vuosittain vahvistettavaa TEL:n rajamäärää (243,79 €/kk v. 2006) pienemmäksi. Lisäksi TaEL:n mukaan vakuutettiin kaikki ne työsuhteet (lyhyet ja pitkät), joissa kotitalous oli työnantajana paitsi LEL-alojen työt. TaEL-eläkettä karttui, jos ansiot ylittivät vuosittaisen rajan.

Vuoden 2007 alusta voimaantullut uusi työntekijän eläkelaki TyEL korvasi TaEL-, LEL- ja TEL-eläkelait.

2.2.2. Mitkä työt vakuutettiin LEL:n mukaan?

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki LEL tuli voimaan samanaikaisesti TEL:n (työntekijäin eläkelaki) kanssa 1.7.1962. LEL-vakuutettaviin kuuluivat kaikki rakennus-, maatalous-, metsä- ja satama-alan työsuhteiset työntekijät. LEL:ssä ei ollut maksetun palkan määrää tai työsuhteen kestoa koskevia rajoja. Vuoden 2007 alusta voimaantullut uusi työntekijän eläkelaki TyEL korvasi LEL-, TaEL- ja TEL-eläkelait. LEL-eläkettä karttui, jos ansiot ylittivät vuosittaisen rajan.

2.2.3. Ketkä jäivät LEL-vakuutuksen ulkopuolelle?

LEL-vakuutukseen eivät kuuluneet yrittäjät, toimihenkilöt, muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa olevat putki- ja sähköalan työntekijät (kuuluivat TEL-vakuutukseen). LEL:ssä ei myöskään vakuutettu julkisen sektorin palveluksessa olevia työntekijöitä, joiden työsuhde oli tarkoitettu pysyväksi ja ympäri vuoden kestäväksi.

2.2.4. Mikä on vakuuttamisen ikäraja?

Vuoden 2005 alusta eläkevakuutusmaksua on maksettu kaikista 18—67-vuotiaista työntekijöistä. Sitä aiemmin oli vakuutettava jo kaikki 14-vuotiaat, eikä vakuuttamisella ollut yläikärajaa.

Vuoden 2005 alusta myös yksityisen sektorin eläkelakien (LEL, TaEL, TEL) mukaiset eläkkeet lasketaan koko työuran ansioista, kuten LEL- ja TaEL-eläkkeet on laskettu. Vanhuuseläkettä alkaa kertyä työntekijöille 18 ikävuoden jälkeen aiemman 23 vuoden sijaan.

2.2.5. Onko LEL- ja TaEL-vanhuuseläkkeessä ollut alempi eläkeikä?

LEL- ja TaEL-eläkejärjestelmässä ei ole ollut alempia eläkeikä, vaan vanhuuseläkeikä on ollut kaikilla työntekijöillä 65 vuotta. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen jälkeen vanhuuseläkkeelle on voinut siirtyä joustavasti 63–68 vuoden iässä. Varhennetulle vanhuuseläkkeelle voi jäädä jo 62-vuotiaana.

Vuoden 2007 alusta voimaan tullut työntekijän eläkelaki TyEL ei tuonut muutoksia työntekijöiden eläketurvaan. Työntekijöiden ansaitsemat eläkkeet säilyivät ennallaan ja nimi muuttui LEL- ja TaEL-eläkkeistä TyEL-eläkkeeksi.

2.2.6. Miksi kaikki LEL- ja TaEL-ansiot eivät näy työnantajittain eriteltynä?

TyEL-otteessa työsuhteet näkyvät työnantajittain eriteltynä vuodesta 1998 alkaen. Tätä aikaisemmalta ajalta ansiot näkyvät vuoden kokonaisansioina.

2.2.7. Miksi LEL- ja TaEL-ansiot eivät näy oikealla kuukaudella?

Eläketurvan kannalta ei ole merkitystä, millä kuukaudella ansiot näkyvät, jos vuosiansio on oikein.

2.3. Yrittäjät

2.3.1. Saavatko yrittäjät työeläkeotteen?

Yrittäjät saavat työeläkeotteen omalta työeläkeyhtiöltään vuosittain. Siinä näkyvät eläkkeeseen oikeuttavat yrittäjän työtulot sekä myös muista mahdollisista töistä kertyneet ansiot. Ne kannattaa tarkistaa huolella.

2.3.2. Näkyykö otteella YEL-työtulon muuttamisen vaikutus eläkkeen suuruuteen?

YEL-eläkkeen määrä on laskettu voimassa olleiden YEL-työtulojen perusteella. Määrässä on siis mukana työtulon muutosten ja myös joustomaksujen vaikutus.

Jos otteella on näkyvissä myös arvio tulevan vanhuuseläkkeen määrästä, se on laskettu olettaen, että yrittäjän viimeksi vahvistettu YEL-työtulo on voimassa vanhuuseläkkeen alkamiseen saakka.

Jos yrittäjä harkitsee YEL-työtulonsa muuttamista, hänen kannattaa olla yhteydessä omaan työeläkeyhtiöönsä.

2.3.3. Näkyykö otteella, onko minulla oikeus yrittäjän osa-aikaeläkkeeseen?

Otteelta et voi suoraan päätellä oikeuttasi osa-aikaeläkkeeseen. Sinun kannattaa ottaa yhteyttä omaan työeläkeyhtiösi ja tarkistaa asia sieltä.

2.4. Maatalousyrittäjät

2.4.1. Saavatko maatalousyrittäjät työeläkeotteen?

Kaikki maatalousyrittäjät (mukaan lukien metsätalousyrittäjät, kalastajat ja poronhoitajat) saavat työeläkeotteen loppusyksyllä 2009. Myös aikaisemmin maatalousyrittäjinä toimineet saavat työeläkeotteen. Työeläkkeellä, sukupolvenvaihdoiseläkkeellä, luopumistuella tai luopumiseläkkeellä oleville työeläkeotetta ei lähetetä.

2.4.2. Saavatko maatalousyrittäjän puoliso ja lapset otteen?

Maatalousyrittäjän puoliso saa työeläkeotteen, jos hän on MYEL-vakuutettu tai hän työskentelee tai on työskennellyt yksityisellä sektorilla palkansaajana tai on ollut YEL-vakuutettuna. Maatalousyrittäjän lapset saavat työeläkeotteen, jos he ovat 18 vuotta täytettyään olleet MYEL-vakuutettuja tai palkansaajina yksityisellä sektorilla.

2.4.3. Saako luopumistuesta tietoa otteesta?

Työeläkeotteessa ei ole tietoa luopumistuesta. Luopumistuesta saa lisätietoja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen internet-sivuilta www.mela.fi tai soittamalla Melan asiakaspalveluun, 020 630 0650.

2.4.4. Näkyykö otteella MATA-tapaturmavakuutus?

Työeläkeotteella ei ole tietoa MATA-tapaturmavakuutuksesta. Omat tapaturmavakuutustietonsa voi tarkistaa Melan sähköisistä asiointipalveluista www.mela.fi/asiointipalvelut. Asiointipalveluihin pääsee kirjautumaan omilla verkkopankkitunnuksillaan.

2.5. Merimiehet

2.5.1. Milloin eläkettä alkaa karttua Merimieseläkelain mukaan?

Merimieseläkelain (MEL) mukaisesta työstä vuodesta 1956 alkaen. Vuoteen 2004 saakka eläkkeeseen lasketaan mukaan kaikki alle 65-vuotiaana tekemäsi työ. Vuodesta 2005 alkaen eläkkeeseen lasketaan mukaan 18- 68-vuotiaana tekemäsi työ.

2.5.2. Minä olen ollut, monen eri varustamon palveluksessa ennen vuotta 1991 kuitenkin kohdassa meripalvelu ennen vuotta 1991 on ainoastaan yksi työsuhde.

Eläkettä laskettaessa kaikki meripalvelu ennen vuotta 1991 muodostaa yhden työsuhteen. Jos merenkulkija oli MEL- työsuhteessa vuodenvaihteessa 1990/1991, kaikki meripalvelu ennen vuotta 1991 liitetään tähän työsuhteeseen.

2.5.3. Miten merimieseläkelain mukainen eläkkeeni määräytyy?

Merimieseläkkeen määräytymistekniikka on muuttunut kolmesti merimieseläkelain voimassaolon aikana. Vuosina 1956- 1990 oli voimassa yksi tekniikka, 1991- 2004 toinen, ja vuodesta 2005 alkaen on nyt voimassa kolmas eläkkeen määräytymistekniikka.

Vuoden 1990 loppuun saakka eläkkeeseen oikeuttava aika määräytyi maksukuukausina. Niitä laskettaessa otettiin huomioon päivät, joilta vakuutusmaksua oli maksettava. Tällaisia päiviä olivat työssäolopäivien lisäksi mm. sairauspäivät, vuosiloma- ja vastikepäivät. Maksukuukausia saattoi vuoden aikana kertyä enintään 12.

Ajalta 1.1.1991 – 31.12.2004 karttuneen merimieseläkkeen määrä lasketaan kustakin työsuhteesta erikseen. Eläkkeen määrään vaikuttaa työsuhteen kesto (eläkkeeseen oikeuttavan ajan pituus) ja sen viimeisten vuosien keskimääräinen kuukausipalkka. Kokonaiseläkkeen määrä muodostui eri työsuhteista karttuneiden eläkkeiden yhteismäärästä.

Vuoden 2005 alusta lähtien MEL- eläke karttuu työansioden perusteella. Eläkkeen määrään vaikuttavat koko työuran pituus, työuran ansiot ja työntekijän iän mukainen karttumisprosentti.

Näin merimiehen eläke, joka perustuu esimerkiksi vuodesta 1975 vuoteen 2010 kestäväan työuraan, määräytyy kolmea eri tekniikkaa soveltaen.

2.5.4. Rekisteriotteella minulla on otsikko: Alle 15 päivän kestäneet MEL-työsuhteet, mitä tämä tarkoittaa?

Ennen 1.1.2005 eläkeoikeutta kertyi vähintään 15 päivää kestäneestä työsuhteesta. Myös lyhyemmät työsuhteet oikeuttavat eläkkeeseen, jos niitä on kertynyt saman kalenterivuoden aikana yhteensä vähintään 15 päivää.

2.5.5. Minä olen edelleen samalla varustamon palveluksessa, miksi työsuhde on työeläkeotteessa päätetty vuoden 2004 loppuun?

Koska MEL- eläkkeen määräytymisperiaate muuttui 1.1.2005 alkaen, kaikki vuodenvaihteessa 2004/2005 voimassa olleet MEL- työsuhteet päätettiin 31.12.2004. Kaikille MEL- vakuutetuille on laskettu ja rekisteröity MEL- eläkkeen yhteenlaskettu määrä ajalta ennen 1.1.2005.

Tämän jälkeen MEL-eläke karttuu uusien laskusääntöjen mukaan.

2.5.6. Onko minun palkasta pidätetyllä MEL- eläkevakuutusmaksulla vaikutus eläkkeenmäärään?

MEL- eläkettä laskettaessa sinun palkasta pidätettyä 11 %:n suuruista työntekijän MEL- eläkevakuutusmaksua ei vähennetä eläkkeen perusteena olevista työansioista, vaan MEL- eläke määräytyy bruttoansioden perusteella.

2.5.7. Mikä ero on yleisessä ja ansaitussa eläkeiässä?

Yleinen eläkeikä tarkoittaa ikää, jolloin työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle riippumatta meripalvelun pituudesta.

Eläkkeelle jääminen ansaitussa eläkeiässä edellyttää, että

- työntekijällä on tietty määrä meripalvelua
- työntekijä on meripalvelussa eläkeiän saavuttaessaan
- työntekijälle on viimeisen 3 vuoden aikana kertynyt eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään 18 kuukautta.

2.5.8. Miten ansaittu eläkeikä lasketaan?

Päällystön ja miehistön yleinen eläkeikä on 63 -68 vuotta. Päällystöön kuuluva voi siirtyä vanhuuseläkkeelle ansaitussa eläkeiässä aikaisintaan 60 vuoden iästä ja miehistöön kuuluva aikaisintaan 55 vuoden iästä. Eläkeikä lasketaan vähentämällä 63 vuoden iästä 324 MEL-palvelukuukautta ylittävät kuukaudet. 60 vuoden eläkeikä edellyttää näin ollen 360 MEL-palvelukuukautta ja 55 vuoden eläkeikä 420 MEL-palvelukuukautta.

Miten MEL:n ansaittua eläkeikää määrättäessä huomioon otettava aika lasketaan?

1.1.2007 alkaen MEL- palvelukuukaudet lasketaan pääasiassa niiden päivien perusteella, joilta palkkaa on maksettu. Huomioon otettavat päivät ovat:

- päivät, joilta palkkaa on maksettu työnteon perusteella
- päivät, joilta on maksettu sairausajan palkkaa
- vuosilomapäivät
- päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vuosiloman korvausta
- vastikelomapäivät tai muut vastaavat vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkalliset vapaapäivät
- päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vastikkeen korvausta tai muun vastaavan vuorottelujärjestelmään sisältyvän palkallisen vapaapäivän korvausta ja
- osa-aikaeläkkeellä tai osa-työkyvyttömyyseläkkeellä olevan työntekijän osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkattomat vapaapäivät.
- Päiviä laskettaessa kalenterikuukauteen katsotaan aina sisältyvän 30 päivää. Kalenterikuukauden päivien lukumäärä voi kuitenkin ylittää 30 päivää niiltä kuukausilta, joina on maksettu työsuhteen päättyessä maksettuja vuosiloma- ja vastikekorvauksia.

Päivät muunnetaan kuukaussiksi jakamalla päivien lukumäärä 30:llä.

Työnantajat tekevät kalenterikuukausittain Merimieseläkekassalle kustakin työntekijästä kuukausi- ilmoituksen, josta ilmenee työntekijän palkka ja huomioon otettavat päivät. Näin ollen osa-aikaeläkkeelle siirtyminen ei korota työntekijän eläkeikää. Sitä vastoin vuorotteluvapaalla olo korottaa eläkeikää.

Ajalta 1.1.1991 – 31.12.2006 MEL- palvelukuukaudelta huomioidaan työsuhteajan perusteella ja ajalta ennen vuotta 1991 ne huomioidaan niiden päivien perusteella, joilta palkkaa on maksettu vastaavasti kuin 1.1.2007.

2.5.9. Miten eläkkeeni karttuu?

Karttumisprosentit

Henkilö 18- 52 vuotta: Eläkettä karttuu vuodessa 1,6 prosenttia. (MEL:n erityiset karttumisprosentit) tai 1,5 prosenttia (MEL:n yleiset karttumisprosentit), niistä työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 18 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona hän täyttää 53 vuotta.

Henkilö 53 – 62 vuotta: Eläkettä karttuu vuodessa 2,0 prosenttia (MEL:n erityiset karttumisprosentit) tai 1,9 prosenttia (MEL:n yleiset karttumisprosentit) niistä työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona hän täyttää 63 vuotta.

Henkilö 63 – 68 vuotta: Eläkettä karttuu vuodessa 4,5 prosenttia niistä työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 63 ikävuoden täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta sen kuukauden loppuun, jona hän täyttää 68 vuotta.

2.5.10. Milloin käytetään erityisiä karttumisprosentteja ja yleisiä karttumisprosentteja?

MEL- eläke voi määräytyä soveltaen joko MEL:n erityisiä karttumisprosentteja (MEL 66 §) tai MEL:n yleisiä karttumisprosentteja (MEL 72 §). Yleiset karttumisprosentit ovat samat kuin työntekijän eläkelaisissa (TyEL).

Erytyisiä karttumisprosentteja sovelletaan silloin, kun työntekijä siirtyy vanhuuseläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle suoraan MEL:n mukaan vakuutetusta työsuhteesta. Samoin toimitaan, jos työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota koskevan eläkehakemuksen Merimieseläkekassa on toimivaltainen käsittelemään ja työntekijän MEL:n mukaiset työansiot työkyvyttömyyden alkamiskuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 20 025,60 euroa (vuoden 2009 tasossa).

Merimieseläkekassa on yleensä toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen silloin, kun työntekijä on työkyvyttömyyden alkaessa ollut MEL- työsuhteessa.

Yleisiä karttumisprosentteja sovelletaan kaikissa muissa tapauksissa. MEL- eläke määräytyy yleensä näiden yleisten karttumisprosenttien mukaan tapauksissa, joissa työntekijä on lopettanut MEL- palvelun ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista, työkyvyttömyyden alkamista tai työttömäksi joutumista.

2.6. Lisäeläke

2.6.1. Mitä lisäeläketurvalla tarkoitetaan?

Jokainen Suomessa ansiotyötä tekevä henkilö on työnantajan puolesta vakuutettava jonkin työeläkelain mukaan. Jos työnantaja tämän pakollisen työeläkkeen lisäksi järjestää henkilölle ns. parannetun edun, kuten mahdollisuuden siirtyä eläkkeelle ennen lakisääteistä eläkeikää tai korotuksen eläkkeen määrään, kutsutaan tätä järjestelyä lisäeläketurvaksi.

2.6.2. Mistä tiedän, onko minulla lisäeläke?

Työsuhteeseen liittyvän lisäeläketurvan järjestää työnantaja. Se, kuulutko lisäeläketurvan piiriin, kannattaa selvittää työnantajan henkilöstöasioita hoitavalta henkilöltä tai työnantajan eläkesäätiöltä tai eläkekassalta.

2.6.3. Mistä eläkevakuuttajasta saan lisäeläkkeeni?

Lisäeläkkeen maksaa se eläkekassa, eläkesäätiö tai vakuutusyhtiö, jossa lisäeläke on järjestetty. Näin ollen lisäeläkkeen voi maksaa eri eläkelaitos kuin lakisääteisen työeläkkeen. Työsuhteeseen liittyvän lisäeläketurvan järjestää työnantaja. Eläkelaitos kannattaa selvittää työnantajalta tai työnantajan eläkesäätiöltä tai eläkekassalta.

2.6.4. Mistä saan tietää lisäeläkkeeni määrän?

Lisäeläkkeestä ja lisäeläkkeen määrästä saa tietoja vain siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty. Työhön liittyvän lisäeläketurvan järjestää työnantaja. Oikean eläkelaitoksen voi kysyä työnantajalta.

2.6.5. Minkä ikäisenä saan lisäeläkkeen?

Lisäeläkkeen etuuksista ja lisäeläkkeen eläkeiästä saa tietoja työnantajalta tai siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.6. Miten lisäeläkkeen eläkepalkka lasketaan?

Lisäeläke on yleensä euromääräinen etuus. Lisäeläkkeen muodosta ja etuuksista saa tietoja työnantajalta tai siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty. Työhön liittyvän lisäeläketurvan järjestää työnantaja.

2.6.7. Miksi minulla ei ole oikeutta lisäeläkkeeseen? Mihin se perustuu?

Työsuhteeseen liittyvän lisäeläketurvan kustantaa yleensä työnantaja, joten se päättää myös siitä, kenelle ja millä eduilla lisäeläke on järjestetty. Lisäeläkkeestä saa tarkkoja tietoja vain työnantajalta tai siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.8. Vähentääkö lisäeläke TyEL-eläkettäni?

Lisäeläkkeen määrää laskettaessa on lakisääteinen työeläke yleensä huomioitu. Lisäeläkkeestä on aina tehty työnantajan ja eläkelaitoksen välinen sopimus, jossa etuudet kerrotaan. Lisäeläkkeestä saa tarkat tiedot työnantajalta tai siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

Lisäeläke ei vaikuta mitenkään lakisääteisen TyEL-eläkkeen määrään. TyEL-eläkettä karttuu ansiotyön perusteella. Mitä iäkkäämmäksi työskentelee, sitä enemmän karttuu TyEL-eläkettä, aina 68 ikävuoden täyttämiseen asti. TyEL-eläkettä karttuu 63 vuoden täyttämisen jälkeen jopa 4,5 prosenttia vuosiansiosta.

Jos taas henkilö lopettaa ansiotyön sen vuoksi, että siirtyy nauttimaan lisäeläkkeestä, TyEL-eläkkeen karttuminen luonnollisesti lakkaa.

2.6.9. Vähentääkö TyEL-eläke lisäeläkettäni?

Henkilö voi jatkaa työsopimuslain mukaan työskentelyä 68 ikävuoden täyttämiseen asti ilman eri neuvottelua työnantajan kanssa. Työpaikalla voi kuitenkin olla sellainen sääntö voimassa, että työntekijän työsuhde päättyy, kun hän täyttää lisäeläkkeen eläkeiän (alennetun eläkeiän). Mitä eläkkeeseen vaikuttaa työskentely, joka tapahtuu eläkeiän täyttämisen jälkeen? Jokaisesta lisäeläkkeestä on olemassa säännöt tai vakuutussopimus. Lisäeläkkeen karttuminen lakkaa sopimuksen mukaisessa eläkeiässä.

Lisäeläkkeestä saa tarkat tiedot työnantajalta tai siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.10. Voinko jatkaa työssä yli alennetun eläkeiän?

Henkilö voi jatkaa työsopimuslain mukaan työskentelyä 68 ikävuoden täyttämiseen asti ilman eri neuvottelua työnantajan kanssa. Työpaikalla voi kuitenkin olla sellainen sääntö voimassa, että työntekijän työsuhde päättyy, kun hän täyttää lisäeläkkeen eläkeiän (alennetun eläkeiän). Jotta tällainen sääntö olisi mahdollinen, lisäeläkkeen määrän tulee olla merkittävä etu työntekijälle.

Mitä eläkkeeseen vaikuttaa työskentely, joka tapahtuu eläkeiän täyttämisen jälkeen? Jokaisesta lisäeläkkeestä on olemassa säännöt tai vakuutussopimus. Siinä kerrotaan, miten lisäeläkkeen määrä lasketaan.

Lisäeläkkeestä saa tarkkoja tietoja vain siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.11. Kannattaako minun olla töissä yli eläkeiän, kun TyEL-eläke vähentää lisäeläkettä?

Miten eläkkeeseen vaikuttaa se työskentely, joka tapahtuu eläkeiän täyttämisen jälkeen, selviää lisäeläkettä koskevista säännöistä tai vakuutussopimuksesta. Siinä kerrotaan, miten lisäeläkkeen määrä lasketaan.

Työskentelyn jatkaminen tarkoittaa aina myös palkan maksamista ja palkka on aina isompi kuin eläke. Kaikesta ansiotyöstä karttuu työeläkettä aina 68 ikävuoteen asti. Siinä vaiheessa kun TyEL-eläke on suurempi kuin lisäeläke, ansiotyön jatkaminen lisää aina henkilön saaman eläkkeen määrää.

2.6.12. Saanko lisäeläkkeen jo 63-vuotiaana, vaikka jään eläkkeelle 65-vuotiaana?

Työnantajan kustantaman lisäeläkkeen saaminen edellyttää eläkeiän täyttämistä ja työnteon lopettamista. Usein lakisääteisen eläkkeen ja lisäeläkkeen maksaminen alkaa yhtä aikaa. Jos on kysymys henkilön itse järjestämästä yksilöllisestä eläkevakuutuksesta, eläkkeen saaminen riippuu vakuutusehdoista.

Jos lisäeläke perustuu aikaisempaan työsuhteeseen, lisäeläkkeen maksaminen riippuu eläkelaitoksen säännöistä tai vakuutusehdoista.

Lisäeläkkeestä saa tarkkoja tietoja vain siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.13. Saanko lisäeläkkeen, jos vaihdan työnantajaa?

Lisäeläke voi säilyä tai olla säilymättä työpaikan vaihdoksen yhteydessä. Asiasta määrätään lisäeläkettä koskevista säännöissä tai vakuutusehdoissa. Jos lisäeläke säilyy, puhutaan vapaakirjajoikeudesta.

Lisäeläkkeestä saa tarkkoja tietoja vain siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.14. Pitääkö minun hakea erikseen lisäeläkettä?

Jos lisäeläke alkaa eri aikana kuin lakisääteinen työeläke, lisäeläkettä on haettava erikseen. Jos lisäeläke alkaa samaan aikaan kuin lakisääteinen työeläke ja molemmat eläkkeet maksaa sama eläkelaitos, eläkkeitä haetaan yleensä yhdellä lomakkeella. Asia kannattaa varmistaa siitä eläkelaitoksesta, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.6.15. Onko lisäeläke muutakin kuin vanhuuseläke?

Lisäeläkkeenä voidaan maksaa esimerkiksi vanhuuseläkkeitä, työkyvyttömyyseläkkeitä, työttömyyseläkkeitä ja perhe-eläkkeitä. Lisäeläke-etuna voi olla myös hautausavustus.

Jokaisesta lisäeläkkeestä on olemassa säännöt tai vakuutussopimus. Siinä kerrotaan, mitä eläkkeitä tai muita etuuksia lisäeläkkeenä maksetaan. Etuuksia voi olla yksi tai useampia.

Lisäeläkkeestä saa tarkkoja tietoja vain siitä eläkekassasta, eläkesäätiöstä tai vakuutusyhtiöstä, jossa lisäeläke on järjestetty.

2.7. Julkinen sektori

2.7.1. Työeläkeotteesta puuttuu kunnalta ansaittu eläke. Mitä tehdä?

Työeläkeotteella näkyvät tiedot vain yksityisen alan työsuhteista ja yrittäjätoiminnasta.

Voit tarkistaa tiedot kunnallisista palvelussuhteistasi Kuntien eläkevakuutuksen verkkopalvelusta www.keva.fi kohdasta Eläkelaskuri ja rekisteriote tai pyytää rekisteriotteen kunnallisista palvelussuhteista numerosta 020 614 2838.

2.7.2. Työeläkeotteesta puuttuu valtiolta ansaittu eläke. Mitä tehdä?

Työeläkeotteella näkyvät tiedot vain yksityisen alan työsuhteista ja yrittäjätoiminnasta. Voit halutessasi pyytää tiedot valtion eläkkeestä Valtiokonttorista, puh. 020 690 530 tai sähköposti elakeote@valtiokonttori.fi.

2.7.3. Mistä saan julkisen sektorin työsuhdetiedot?

Kunnan eläketiedot

Voit tarkistaa tiedot Kuntien eläkevakuutuksen verkkopalvelusta www.keva.fi kohdasta ”Eläkelaskuri ja rekisteriote” tai pyytää rekisteriotteen kunnallisista palvelussuhteista numerosta 020 614 2838.

Valtion eläketiedot

Voit tarkistaa tiedot ottamalla yhteyttä Valtiokonttoriin, puh. 020 690 530 tai sähköposti elakeote@valtiokonttori.fi.

Kirkon eläketiedot

Voit tarkistaa tiedot ottamalla yhteyttä Kirkon keskusrahastoon joko käymällä Internet-osoitteessa www.evl.fi/kiela tai soittamalla asiakasneuvontaan puh. (09) 180 2555.

Kelan toimitusuhde-eläketiedot

Tiedot Kansaneläkelaitoksen palvelussuhteista voit tarkistaa lähettämällä sähköpostia osoitteeseen toimitusuhde-elakkeet@kela.fi tai soittamalla numeroon 020 634 11/toimitusuhde-elakkeet.

Suomen Pankin eläketiedot

Voit tarkistaa tiedot Suomen Pankin eläketurvasta ottamalla yhteyttä Valtiokonttoriin, puh. (09) 7725 9624 tai sähköposti sp-asiat@valtiokonttori.fi.

2.7.4. Työhistoriastani näkyy otteella tiedot vasta 90-luvun puolivälistä alkaen. Olen ollut töissä koko ajan samassa valtion yhtiössä. Missä ovat loput tiedot?

Kyseinen valtion laitos on todennäköisesti yhtiöitetty tuolloin 90-luvun puolivälissä. Ennen yhtiöittämistä valtion laitoksen palveluksessa ollut henkilö kuului valtion eläketurvan piiriin ja hänet vakuutettiin Valtiokonttorissa. Laitoksen yhtiöittämisestä lukien henkilö kuuluu yksityisen eläkejärjestelmän piiriin. Otteella näkyvät vain yksityisen sektorin työskentelytiedot eli työskentely kyseisen työnantajan palveluksessa vasta yhtiöittämisestä alkaen.

Voit halutessasi pyytää tiedot valtion eläkkeestä Valtiokonttorista, puh. 020 690 530 tai sähköposti elakeote@valtiokonttori.fi.

2.7.5. Miksi työeläkeotteella ei näy julkisella puolella tekemäni työn tiedot?

Työeläkeotteella ei ole julkisen puolen palvelussuhdetietoja, koska niitä ei ole vielä siirretty työeläkejärjestelmän yhteiseen rekisterijärjestelmään. Vuodesta 2012 alkaen työeläkeotteella näkyvät myös julkisen puolen palvelussuhdetiedot.

Julkisen sektorin eläkelaeissa ei ole säännöstä eläkeoikeuden vanhentumisesta eikä vakuutetun tietojen tarkastamisvelvollisuudesta. Palvelussuhteet tarkistetaan julkisen sektorin eläkelaitoksissa lain mukaan viran puolesta. Mahdolliset puutteet tai virheet palvelussuhdetiedoissa korjataan ilman määräaikaa edelleen.

3. Palkattomat jaksot

3.1. Opiskelusta saa kuulemma eläkettä? Olen valmistunut keväällä 2003. Miksi siitä karttunut eläke ei näy otteessa?

Vuoden 2005 alusta alkaen tietyistä palkattomista ajoista on karttunut eläkettä, myös ammattiin johtava tutkinto on kartuttanut eläkettä enintään 5 vuodelta. Eläkettä karttuu kuin opiskelija olisi töissä reilun 624,14 € kuukausipalkalla (vuoden 2009 tasolla)

Jos kuitenkin olet opiskellut ennen vuotta 2005, siitä ei ole karttunut eläkettä.

3.2. Olin hoitovapaalla, miksi työsuhteeni on työeläkeotteessa katkaistu?

Ennen vuotta 2005 palkattomat ajat kartuttivat eläkettä, jos palkaton aika oli kestoaltaan alle vuoden mittainen. Silloin, kun palkaton aika oli kestänyt yli vuoden, eläkkeeseen oikeuttava työsuhteena katkaistiin siihen päivään, jolta tämän vuoden aikana viimeksi oli maksettu palkkaa. Katkaisupäivä oli yleensä joko viimeinen työpäivä ennen palkattomuuden alkua tai jokin lomapalkanmaksuajankohta.

Vuoden 2005 alusta hoitovapaa ajalta eläkettä karttuu kuin olisi töissä reilun 624,14 € kuukausipalkalla (vuoden 2009 tasolla)

3.3. Miten muut palkattomat jaksot näkyvät työeläkeotteella?

Vuoden 2005 alusta alkaen tietyistä palkattomista ajoista on karttunut eläkettä, kuten äitiys-, isyys-, erityisäitiys- ja vanhempainvapaa-ajalta, ansiosidonnaiselta työttömyyspäiväraha- ja vuorotteluvapaa-ajalta sekä muilta ansiosidonnaisilta päiväraha-ajoilta. Lisäksi eläkettä karttuu myös opiskelusta ja hoitovapaa-ajalta. Äitiys-, isyys-, erityisäitiys- ja vanhempainvapaa-ajalta eläke lasketaan päivärahan perustana olevasta palkasta huomioituna 117 %:sti.

Ansiosidonnaisista sosiaalietuuksista karttuu eläkettä sen työansion perusteella, jonka mukaan kyseinen sosiaalietuuden määrä on laskettu. Eläkettä kartuttava osuus työansioista vaihtelee etuudesta riippuen 65 ja 117 prosentin välillä.

Hoitovapaa- ja opiskeluajalta eläkettä karttuu kuin olisi töissä reilun 624,14 € kuukausipalkalla (vuoden 2009 tasolla).

3.4. Eläkkeen karttuminen eri sosiaalietuuksista

Vuoden 2005 alusta alkaen tietyiltä palkattomilta ajoilta sekä sosiaalietuuksista on karttunut eläkettä työansioista 1,5 % vuodessa.

Ansioiksi lasketaan:

- äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakausilta 117 % siitä ansiosta, josta päiväraha on laskettu
- työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvapaan ajalta 75 % siitä ansiosta, josta päiväraha tai korvaus on laskettu
- työttömän ansiotuen, kuntoutusrahan, sairauspäivärahan, tapaturma- ja liikennevakuutuskorvauksen ajalta 65 % siitä ansiosta, josta korvaus on laskettu
- opiskeluajalta, jos opiskelija suorittaa korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkinnon tai ammatillisen perustutkinnon ja alle 3-vuotiaan lapsen hoitoajalta ansioksi katsotaan 624,14 euroa/kk (vuoden 2009 tasossa).

4. Eläkkeellä olo

4.1. Karttuuko minulle lisää eläkettä, jos teen töitä eläkkeen rinnalla?

Vanhuuseläkkeen, varhennetun vanhuuseläkkeen, työttömyyseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuu eläkettä 1,5 % vuosiansiosta. Karttumaprosentti on kaikille sama, eikä ikä vaikuta siihen.

Osa-aikaeläkkeellä tehdystä työstä karttuu eläkettä iän mukaisin prosentein kuten muustakin työstä Poikkeuksena ovat ennen vuotta 1947 syntyneet osa-aikaeläkeläiset, joilla on omat karttumaprosenttinsa. Osa-aikaeläke ei juuri alenna tulevaa vanhuuseläkettä. Tämä johtuu siitä, että eläkettä karttuu paitsi työnteosta myös ansion alenemasta.

4.2. Tuleeko eläke puhtaana käteen?

Työeläke ja kansaneläke ovat veronalaista tuloa. Eläketulon verotus poikkeaa kuitenkin palkkatulon verotuksesta eläketulovähennyksen vuoksi. Eläketulovähennys koskee sekä valtion- että kunnallisveroa. Vähennyksen määrä riippuu eläkkeensaajan kaikista verotettavista tuloista. Verottaja ottaa eläketulovähennyksen huomioon ennakonpidätysprosentissa.

Eläkkeen maksava eläkelaitos tekee eläkkeestä veron ennakonpidätyksen. Jotta eläkkeestä perittävä ennakkovero olisi alusta alkaen kohdallaan lopullisen verotuksen kanssa, eläkkeensaajan pitäisi mahdollisimman pikaisesti eläkepäätöksen saatuaan pyytää uutta pidätysprosenttia paikallisesta verotoimistosta. Veroprocentin laskemista varten verotoimisto tarvitsee selvityksen kaikista kuluvan vuoden tuloista. Eläkkeensaajan pitää toimittaa verotustietonsa eläkkeen maksavaan eläkelaitokseen vain eläkkeen maksun alkamisvuonna. Seuraavina vuosina eläkelaitos saa tiedot suoraan verottajalta.

4.3. Mitkä ovat ansaintarajat eri eläkkeissä?

Vanhuuseläkkeen aikana voi työskennellä rajoituksetta. Vanhuuseläkkeen rinnalla työsuhteessa tehty työ pitää vakuuttaa ja työansioista karttuu uutta eläkettä 68-vuotiaaksi asti. Yrittäjätoiminnan vakuuttaminen on vapaaehtoista. Kansaneläkkeen lisiin, esimerkiksi asumistukeen, vanhuuseläkkeen aikaiset työtulot voivat vaikuttaa.

Täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi ansaita enintään 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleva 60 prosenttia eläkettä edeltäneiden vuosien keskipalkasta. Täysi työkyvyttömyyseläke voidaan muuttaa osatyökyvyttömyyseläkkeeksi, jos eläkeläinen alkaa saada jatkuvia ylärajan ylittäviä työansioita.

Osa-aikaeläke poikkeaa muista eläkemuodoista siinä, että sen saamisen edellytys on työskentelyn jatkaminen. Mikäli työ loppuu, loppuu myös eläke. Työstä saa olla yhtäjaksoisesti pois enintään kuusi viikkoa, mihin ei lasketa lomaa ja sairausajoja. Osa-aikaeläke edellyttää, että osa-aikatyön ansiot ovat 35–70 % koko-aikatyön ansioista. Jos osa-aikatyön ansiot muuttuvat vähintään kymmenen prosenttia, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen. Osa-aikaeläkkeellä olevan yrittäjän YEL-työtulon pitää olla vähintään YEL-työtulorajan suuruinen.

Työttömyyseläkettä ei makseta niiltä kuukausilta, joina eläkkeensaajan ansiotulot ylittävät laissa määrätyn tulorajan 624,14 euroa kuukaudessa (vuonna 2009).

Perhe-eläkkeen leskeneläkkeeseen vaikuttavat lesken oma eläke tai omat ansiotulot.

Ansiotyön vaikutuksista Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksamaan sukupolvenvaihdoseläkkeeseen, luopumistukeen tai -korvaukseen saa Melasta, www.mela.fi.

Kelan maksamia eläkkeitä ja tukia koskevat eri säännöt kuin työeläkkeitä. Työskentelyn vaikutuksista näihin etuuksiin saa lisätietoja osoitteesta www.kela.fi tai soittamalla Kelan asiakaspalveluun.

Aiheettomasti maksettu eläke voidaan periä takaisin.